

STORTINGET

Representantforslag 175 S

(2023–2024)

fra stortingsrepresentantene Morten Wold, Morten Stordalen, Silje Hjemdal, Bård Hoksrud, Roy Steffensen, Tor André Johnsen, Erlend Wiborg, Dagfinn Henrik Olsen, Sylvi Listhaug og Bengt Rune Strifeldt

Dokument 8:175 S (2023–2024)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Morten Wold, Morten Stordalen, Silje Hjemdal, Bård Hoksrud, Roy Steffensen, Tor André Johnsen, Erlend Wiborg, Dagfinn Henrik Olsen, Sylvi Listhaug og Bengt Rune Strifeldt om å støtte lokale drikkevareprodusenter og styrke bøndenes inntektsmuligheter

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge har lang tradisjon for produksjon av egne mat- og drikkevarer. Norsk mat- og drikkekultur er imidlertid undervurdert og for lite kjent i befolkningen som følge av at dagens restriktive alkoholpolitikk langt på vei forbyr norske produsenter å informere om egne varer. Det er en utfordring for næringslivet som må løses.

For å sikre forutsigbarhet og mulighet for utvikling i næringen må man erkjenne at lovverket rundt alkoholpolitikken er modent for en modernisering. Det er mange eksempler på hvordan lovgiver gjennom overreguleringer i alkoholpolitikken i årevis har gjort det vanskelig for næringslivet å utvikle seg. Langt på vei er også dagens alkohollov vanskelig for folk flest å forholde seg til.

Etter at staten avvirket sitt monopol på spritproduksjon i 2005, har flere norske gründere etablert destillerier i Norge. Det er i dag rundt 20 håndverksdestillerier i landet, og mange av dem vinner internasjonal anerkjennelse for sine kvalitetsprodukter.

Produksjon av norsk, håndlaget øl har vært en økende trend. I løpet av de siste 20 årene er det blitt etablert mer enn 100 mikrobryggerier i landet, og flere norske ølprodusenter har begynt å eksportere ølprodukter til utlandet. Det siste året er det solgt rundt 9,5 mill. liter øl produsert av småskalabryggerier i Norge.

Disse destilleriene og bryggeriene, over hele landet, sørger for lokale arbeidsplasser i store deler av en verdikjede som er direkte knyttet til produksjon av drikkevarer, men også innenfor transport og logistikk, catering, bygg og anlegg samt turisme.

Vinproduksjon i Norge

Flere bønder og andre har valgt å starte druedyrking og vinproduksjon, og dette kan bidra positivt til inntektsgrunnlaget for gården. Per i dag er det mellom 50 og 60 registrerte vingårder i Norge, i forskjellige faser. Noen har akkurat plantet, andre har produsert vin i flere år.

Det er ikke så lett å få tak i norsk vin enda, når de fleste produsentene er i plantingsfasen. Dette kommer selvfølgelig til å forandre seg i årene som kommer, når vinplantene får litt alder, vinmakerne mer erfaring, bevillinger blir godkjent osv. Når en ser de vinene som allerede produseres i Sverige, så viser det at en slik positiv utvikling vil være fullt mulig også her til landet.

Enkelte vingårder har kommunal bevilling med skjenking og overnatting, og driver opplevelsesbasert med omvisning og vinsmaking av nordiske viner. Det er ingen tvil om at dette kan utvikle seg svært positivt i fremtiden, med vinproduksjon og vinturisme, dersom regelverket kan tilpasses et slikt konsept. Et slikt konsept kan bidra til å styrke inntektsgrunnlaget for mange

bønder og gårdsutsalg, og skape nye arbeidsplasser i distriktene innenfor dette segmentet.

I dag er det ikke tillatt å selge øl og vin med alkoholinnhold over 4,7 pst. fra eget gårdsutsalg, og dette setter begrensninger for å utvikle denne nye næringen.

Gårdsutsalg

I 2016 fikk Fremskrittspartiet gjennomslag for å tilate salg av egenproduserte drikkevarer fra visnings- eller produksjonssted dersom virksomheten kan kobles til eget landbruk og egne produkter, og dersom drikkevaren har under 22 pst. alkoholinnhold. I 2020 ble det åpnet for flaskesalg fra mikrobryggerienes egne småpuber. Liberaliseringene var sårt trengt og har vært en døråpner for norsk produksjon av alkoholholdige drikkevarer. Derimot er fremdeles regelverket svært rigid, og det gir produsentene lite handlingsrom.

Produsenter av eple cider får i dag ikke lov til å selge egenproduserte varer fra gårdsutsalg dersom produsenten ikke eier eplegård selv. Kravet for gårdsutsalg er at en tredjedel av eplene som brukes i sideren, må være fra produsentens egen hage. Det Norske Brenneri i Grimstad kommune har årelang tradisjon for å samle epler fra private hageeiere i området, som leverer sine epler til lokal produksjon av eplemost og eple cider. Dagens regelverk bidrar dessverre til at produsenter som Det Norske Brenneri ikke får lov til å selge egenprodusert eple cider direkte fra gårdsutsalg.

Bryggerier i distriktene som ikke har egenproduksjon av råvarer, men som velger å kjøpe produkter lokalt fra hageeiere eller bønder i sitt lokalmiljø, kan kun selge øl og sider med mindre enn 4,7 pst. alkoholinnhold direkte fra mikrobryggerier og gårdsutsalg til forbrukeren. I dag kan øl med alkoholinnhold over 4,7 pst. kun selges gjennom Vinmonopolet eller serveres fra restauranter og utesteder. Veldig ofte så vil et godt håndverksøl overstige denne grensen, og det innebærer at produsenten ikke får utstille ølet eller selge det i sitt salgslokale.

Salg av egenproduserte drikkevarer fra destilleri og brenneri

En næringsvennlig og fornuftig alkoholpolitikk bør legge til rette for at flere norske gründere får lov til å selge produktene sine lokalt i sine produksjonslokaler. Etter at statens monopol på spritproduksjon ble opphevet

i 2005, har det blitt etablert flere destillerier og brennerier i Norge.

Norske destillerier i distriktene tilbyr reiselivsopplevelser i tilknytning til sine produksjonslokaler. I Lyngen kommune ligger Aurora Spirit, som er verdens nordligste destilleri. VisitLyngen tilbyr opplevelsesreiser hit under navnet «Arctic Whisky Experience», hvor turister kan oppleve ekte nordnorsk natur, bo i idylliske omgivelser, besøke den nedlagte NATO-basen og delta på whiskysmaking. Dette gir ringvirkninger i lokalsamfunnet og bidrar til å gjøre Lyngen kommune til et attraktivt reisemål.

Norsk brennevin er en del av norsk kultur, og det bør tillates salg i småskala fra produksjonsstedet. Mange destillerier og brennerier tilbyr opplevelser for besøkende, og skaper kultur, liv og turisme til lokalsamfunnene.

Svensk modell

Den svenske regjeringen har nylig lagt frem et forslag om liberalisering av det svenske lovverket knyttet til gårdsutsalg av egenproduserte alkoholholdige drikkevarer. I det nye forslaget vil alle typer drikke omfattes, og det vil ikke være krav om egendyrking av råvarer for å drive gårdssalg av øl, sider eller brennevin. Salget skal skje på et salgssted i direkte tilknytning til tilvirkningsstedet eller dyrkingsstedet. Hver person vil kunne kjøpe 0,7 liter brennevin, tre liter vin, tre liter sterkøl og tre liter annen gjæret drikke. Forslaget omfatter småskala-utsalg, og det er satt begrensninger på omsetningsvolum fra utsalgsstedene.

Mye av begrunnelsen for forslaget er at det åpner for utvikling i en voksende industri. Det bør være enkelt for produsenter å selge sitt eget produkt til besøkende på utsalgsstedet. I dag er det derimot komplisert og innviklet, og de som får en god opplevelse på et bryggeri eller destilleri, har ingen mulighet til å støtte produsenten ved å kjøpe med seg produkter hjem.

Forslagsstillerne mener det er på høy tid at alkoholpolitikken blir mer fornuftig og næringsvennlig. Norge har høyt anerkjente alkoholprodusenter som bør heies på fremfor at de møtes med en rekke politiske hindringer.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lovendringer knyttet til gårdssalg av alkoholholdig drikke etter svensk modell.

21. juli 2024

Morten Wold

Morten Stordalen

Silje Hjemdal

Bård Hoksrud

Roy Steffensen

Tor André Johnsen

Erlend Wiborg

Dagfinn Henrik Olsen

Sylvi Listhaug

Bengt Rune Strifeldt

